

fordi de ingen Steder kan gøre saa megen Skade som i Skolen, og jeg tror, at netop Lærerstandens i allerhøjeste Grad er interesseret i, at dette sker. Jeg vil gerne bede de to ærede Medlemmer — naar jeg nævner de to ærede Medlemmer under eet, er det, fordi deres Anker væsentlig gik i samme Retning, jeg mener derfor, at Besvarelsen til den ene ogsaa kan gælde for den anden —, jeg vil altsaa bede de to ærede Medlemmer om, hvis det er muligt, et Øjeblik at glemme, at de er Lærere, og prøve at sætte sig i Forældrenes Sted og se Sagen fra et Forældrestandpunkt. Det er maaske vanskeligt for dem, men med lidt god Villie kunde det mulig lade sig gøre. De maa erindre, at denne Sag som enhver anden kan og bør ses fra to Sider. Gaar man ud fra, at Skolen er til for Lærernes Skyld, at Skolerne er oprettede for at skaffe dem, som ønsker at uddanne sig til Lærere, en Livstilling og sikre dem denne for Livstid, maa der selvfølgelig træffes Foranstaltninger til at sikre, at det kan blive Tilfældet, og saa kan man sige, at det faar gaa med Børnene og Forældrene, som det bedst kan. Jeg mener imidlertid, at man ikke bør gaa ud fra denne Forudsætning, men fra den modsatte: at Skolen er til for Børnenes Skyld, og at man bør lægge væsentlig Vægt paa den Side. Det forhindrer selvfølgelig ikke, hvad jeg senere skal berøre, at man sikrer Lærerne mod Misbrug og mod, at der sker dem Uret. Jeg mener, at i Skolegerningen er Børnene Hovedsagen, og at Lærerne er nødvendige for at kunne hjælpe til ved Børnenes Opdragelse. Børneopdragelsen er en af de allervigtigste Gerninger, der findes i Livet, en Gerning, som i første Instans paahviler Forældrene, men som de jo ikke selv magter fuldt ud, og som de derfor maa have Hjælp til. Den Hjælp skal Lærerne yde dem. Deraf følger imidlertid, at det er nødvendigt, at der arbejdes Haand i Haand af Forældre og Lærere. Den Udstrækning, hvori et saadant Samarbejde finder Sted, er til Dels bestemmende for, om Lærergerningen lykkes eller mislykkes. En Lærer kan være saa god og samvittighedsfuld, som han vil; dersom han staar i det Forhold til Hjemmene, at de søger at nedbryde Agtelsen for ham hos Børnene, vil han være magtesløs og ikke kunne udrette ret meget. Det blev sagt af det ærede Medlem fra Holbæk (Nøhr), at der taltes saa kønt om, at der skulde herske et godt Forhold mellem Lærerne og Hjemmene, men et saadant Forhold krævede Tillid. Jeg er enig med det ærede Medlem derom, men husk vel paa, at der kræves Tillid paa begge Sider, et Tillidsforhold

kræver Gensidighed, det kan ikke bygges fra den ene Side, hvis der ikke ogsaa vises Tillid fra den anden. Naar man siger, at den Beskyttelse, som her ydes Lærerne, idet det, for at en Lærer skal kunne fjernes, kræves, at de $\frac{3}{4}$ af Skolekommissionen og $\frac{3}{4}$ af Sogneraadet stemmer derfor, er for ringe, er det ikke at vise Tillid overfor den Befolkning, som man arbejder sammen med, det er efter min Mening at vise en saa afgjort Mistillid, som man neppe træffer ret mange Steder. Thi hvad vil i Virkeligheden dette sige? Sæt, at en Kommune har et Sogneraad paa 7 Medlemmer og en Skolekommission paa 3, og lad os forudsætte, hvad der almindeligt er Tilfældet, at Præsten er Formand for Skolekommissionen. Saa er Forholdet det, at Præsten ganske alene i Henhold til § 8 vil kunne hindre en Lærers Afskedigelse, selv om hele Sogneraadet, de øvrige Skolekommissionsmedlemmer og alle Sognets Beboere til Hobe krævede den. Dersom Skolekommissionen og Sogneraadet er større, kræves der selvfølgelig noget mere, men dog kun saa lidt, at der næsten skal være Enstemmighed, for at Læreren kan afskediges. Naar man saa siger, at denne Paragraf giver Anledning til megen Misnøje, fordi man frygter for, at der sker større Misbrug, er dette at vise saa stor en Mistillid, som man sjældent træffer. Man skal jo næsten gaa ud fra, at det overvejende Flertal af Sogneraadets og Skolekommissionens Medlemmer er samvittighedsløse Fanatikere, og det tror jeg ikke kan siges at være Tilfældet. Jeg kender noget til Sogneraad og Skolekommissioner, og saa vidt jeg har lært dem at kende, er det overvejende Flertal af deres Medlemmer samvittighedsfulde og alvorlige Mænd, som er deres Ansvar bevidst og handler under Indtrykket af det Ansvar, der paahviler dem.

Nu kunde man spørge, hvorledes de to Parter, Lærerne paa den ene Side og Forældrene paa den anden, staar overfor hinanden, hvorledes deres gensidige Retsforhold er. Man har jo hørt, ikke af de to ærede Medlemmer, men udefra, at Lærernes Stilling var saadan, at de var retsløse. Og man har krævet Appellinstans, idet man har sagt, at den samme Part ikke maatte være baade Anklager og Dommer. Maa jeg have Lov til at opholde mig et lille Øjeblik ved disse Paastande og Krav? Retsforholdet mellem Lærerne og Forældrene er dog dette: Ingen bliver Lærer mod sin Villie. Man udskriver ikke Lærere, som man udskriver Soldater. En Lærer vælger selv sin Stilling, og ingen bliver nogetsteds sat ind i et Skolekald mod sin Villie. Den paagældende søger